

GENERALDIREKTØREN

Maria Rørbye Rønn

DR Byen

Emil Holms Kanal 20

DK - 0999 København C

T +45 3520 3040

www.dr.dk

28. januar 2021

[REDACTED]

Du har den 12. december 2020 klaget over et indslag i Radioavisen på P1 den 12. december kl. 12.00. Efter at redaktionen afviste din kritik, har du klaget videre til lytternes og seernes redaktør. Han har nu gennemgået sagen og skrevet en indstilling til min afgørelse.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg har valgt at følge.

Med venlig hilsen

Maria Rørbye Rønn
Generaldirektør

Kopi:

Journalen

Etikchef, Anja Lundberg Andersen

Underdirektør, GD Stab, Lasse Ring Christensen

Seniorkonsulent, LSR, Mikkel Vincentz Pedersen

Redaktionschef, DR NAD, Thomas Gadsbølle Larsen,

Direktør, DR NAD, Sandy French

Chefkonsulent, DR NAD, Marianne Juul.

Gennemgang af sagen

[REDACTED] (herefter benævnt Klager) henvender sig den 12. december 2020 til Lytternes og seernes redaktør (herefter benævnt LSR) med en klage over et indslag i Radioavisen på P4 i udsendelsen kl. 12.00. Indslaget drejer sig om de nye hurtigtests i forhold til de såkaldte PCR-tests for påvisning af Covid 19.

I Klagen skriver Klager blandt andet: *"Hvorfra har Danmarks Radio fået den viden, at testmetoden er 'i nærheden af 100% sikker?"*

Klager henviser i samme mail til 11 links til websteder. Ifølge Klager henviser linkene til forskellig for for dokumentation, som er kritisk over for PCR-testen.

LSR er ankeinstans i andet led i forhold til klager over brud på etiske forhold i DR's etiske retningslinjer. Derfor videresender LSR klagen til redaktionschef for Radioavisen Thomas Gadsbølle Larsen (herefter benævnt TGL) med ønske om, at TGL besvarer klagen i første led. Det er i henhold til DR's etiske retningslinjer altid den indholdsansvarlige DR-chef, der besvarer klager.

DR's svar til klager

Den 5. januar 2021 svarer TGL Klager.

"Jeg forstår godt dit input, og det er selvfølgelig en fortolkningssag, hvad man lægger i ordvalget "i nærheden af 100 procent sikker". Dog kan jeg sige, at ud fra både SSI og et dansk forskningsprojekt fremgår det, at er en stor præcision i testene.

Der er dog naturligvis risiko for en falsk negativ, f. eks hvis podningen foretages ukorrekt, som det også fremgår af Statens Serum Instituts hjemmeside. Der findes så vidt vides ikke et specifikt tal for, hvor præcis testen er jf. SSI, men SSI skriver, at de PCR-tests, der anvendes på SSI, har en høj sensitivitet, idet der opereres med en såkaldt analytisk sensitivitet på ganske få covid-19 RNA-kopier.

Jeg har ligeledes fundet dette forskningsprojekt frem, som har undersøgt præcisionen: <https://www.rm.dk/om-os/aktuelt/nyheder/nyheder-2020/april-20/test-for-coronavirus-er-meget-sikker/>

Vi kunne med fordel have sagt, at den har en meget høj præcision frem for begrebet "i nærheden af 100 procent sikker". Det vil jeg gerne medgive."

Klager svarer igen

Klager svarer den 6. januar igen på svaret fra DR. Svaret rummer en lang række påstande om, at såvel tech-giganter som traditionelle medier bortcensurerer oplysninger om fejlagtige tests og Covid 19's farlighed eller – som anført af Klager – af medierne overdrevne farlighed. Klager hævder, at der foregår en form for censur af medierne.

Klager henviser i sin mail til DR til en række links, der skal underbygge den generelle kritik af Covid 19 omtalen og indsatsen med krav om, at DR svarer.

Den 15. januar vender Klager tilbage til LSR med kritik af, at der ikke er svaret på Klagers opfølgende mail til DR i sagen. Klager henviser i mailen til, at WHO er skeptisk over for PCR-testen. Klager skriver blandt andet:

"Seneste hardcore bevis kan fremføres hos WHO som er meget specifikke i deres beskrivelse af PCR testen:

"Hos WHO (jeg antager du vil fremføre denne kilde som troværdig???) kan du læse at testen netop IKKE er så præcis som I foreskriver. Andre studier saver den tværs over - men lad os nu bare starte med WHO.

Med lidt firnurlighed, kan m

Kan faktisk ud af teksten læse, som jo er den kritik der bliver fremført mange steder - netop, at man så at sige kan skrue på gashåndtaget (køre for mange cyklusser) efter det resultat man ønsker.

Som er læge forklarede: Det er som at tage en kopi og tage en kopi af kopi for derefter at tage en kopi af kopien som var en kopi.... hvem kan så læse teksten efter 38 gange???

<https://www.who.int/news/item/14-12-2020-who-information-notice-for-ivd-users>"

(Siden kan ikke findes længere.)

Klagen rummer en række andre påstande, herunder om de offentlige udgifter til Covid-bekæmpelse m.m.

I forhold til klagesagen skriver Klager i mailen:

"Jeg anmoder derfor endnu engang om et direkte DEMENTI af at I IKKE kan bekræfte at PCRtesten er næsten 100% sikker."

Klager slutter sin mail med en opfordring til, at sagen bliver behandlet som en ankesag:

"Til Jesper Hermansen: Det virker ikke som om der findes argumenter der vil overbevise Thomas om, at der er en anden side af denne sag - endsige vise bare en smule forståelse for at rigtig mange mennesker i dag opfatter DR som rendyrket propaganda. Han lytter ikke til argumenter og han kan kun frembringe et useriøst link til en validering af en test som selv dem der anbefaler testen (WHO) ikke kan understøtte. Dette alene gør at hans argumenter ikke holder vand.

Det rager mig ærlig talt en bønne, om du og han tror eller ikke tror på det som myndighederne frembringer - I SKAL bringe begge sider - ellers indgår I bare som en ualmindeligt godt betalt propagandamaskine!

Derfor gentagelse af min klage over DR.

Jeg har nu ventet meget længe på at få behandlet denne klage, så jeg anmoder om, at den bliver håndteret straks samt at dementiet bringes på præcis samme tidspunkt en lørdag, så der er en chance for at de samme lyttere kan høre dementiet."

TGL overvejer i forhold til LSR, om han skal svare yderligere, men den 25. januar meddeler han, at han ikke har mere at føje til.

Den 25. januar bekræfter jeg over for Klager, at jeg vil behandle den som en ankesag.

Proces

I henhold til DR's svarprocedure bestræber DR sig på at besvare klager inden for fjorten dage, men har i henhold til sine etiske retningslinjer 30 dage til at besvare en klage. Klager har således fået svar fra DR i første led senere end fjorten dage, men dog inden for fristen på 30 dage. Klager har rejst en klage – nemlig manglende dokumentation for PCR-tests høje pålidelighed -, men store dele af Klagers henvendelser har også haft karakter af kommentarer og kritik, hvilket har givet DR anledning til overvejelser i forhold til et supplerende svar. Det var således ikke for LSR klart efter første replik fra Klager, at Klager opretholdt en klage over DR i forhold til den centrale påstand om PCR-test, som Klager oprindelig henvendte sig med.

Det har forsinket proceduren. Klager har derfor fået svar på sin ankesag relativt sent i forhold til første svar fra DR.

Radioavisen den 12.12. 2020 kl. 12.00

Indslaget i Radioavisen, som Klager henviser til, drejer sig om indførelse af hurtigtest, og i den forbindelse nævnes pålideligheden i forhold til at påvise corona-virus set i forhold til den langsommere PCR-test. Ordret siges i indslaget: *"Man regner med, at de (hurtigtest) er 60 procent rigtige, hvor de langsomme tests ligger i nærheden af 100 procent, men fordi de hurtige tests giver svar på meget kort tid, er de alligevel gode til at bryde smittekæder, forsikrer formand for Danske Regioner, Stephanie Lose."*

Indstilling fra lytternes og seernes redaktør

Det følger af DR's etiske retningslinjer, at DR skal bringe korrekte oplysninger og rette dem, hvis DR bliver opmærksom på, at oplysningerne ikke er korrekte. Endvidere står der i DR's værdier, at DR ikke taler mod bedre vidende eller har skjulte dagsordner.

Klagers påstand er, at DR ikke har belæg for den udtalelse, der kom i Radioavisen den 12. december om, at PCR-tests sikkerhed ligger i nærheden af 100 procent. TGL, redaktionschefen for Radioavisen, henviser dels til Statens Serum Institut (herefter benævnt SSI) og til et studie foretaget i Region Midtjylland.

I forhold til SSI oplyser TGL en specifik side på instituttets hjemmeside om pålideligheden – sandsynligheden for, at PCR-testen viser rigtigt følgende: *"Testens specificitet*

Testens specificitet beskriver, hvor ofte, der kommer falsk-positive svar (en person får besked om, at prøven er positiv, selvom den i virkeligheden er negativ). Både designet, valideringen og udførelse af de diagnostiske PCR-test tilskriver en meget høj specificitet på over 99,9 %. Eksempelvis er der et cut-off for ct-værdier (antallet af cykler der er nødvendigt for påvisning af virus) på 38, hvor falsk positive sædvanligvis har en ct-værdi på omkring 40. I de tilfælde hvor vi har gentestet prøver og/eller sekvenseret dem, er det også vores erfaring, at testen har en meget høj specificitet. Falsk-positive svar er dog et generelt fænomen der gælder for alle covid-19 PCR-tests. Det kan aldrig udelukkes, at der er enkelte falsk-positive, men det er vurderingen, at det antal falsk-positive svar, der eventuelt måtte være er ganske ubetydeligt, og SSI har da heller ikke kendskab til konkrete falsk-positive svar."

Studiet fra Region Midtjylland har følgende link: <https://www.rm.dk/om-os/aktuelt/nyheder/nyheder-2020/april-20/test-for-coronavirus-er-meget-sikker/>

Det blev publiceret den 3. april 2020. I omtalen står der om sikkerheden:

"Gennemgangen omfatter 5.307 prøver fra 4.726 personer, heraf er 452 undersøgt med to eller flere prøver. Gennemgangen har vist følgende resultater:

5 personer er konstateret covid-negative ved svælgpodning (podning i øvre luftveje), men efterfølgende positive ved trachealsug (prøven foretages i de nedre luftveje typisk i forbindelse med indlæggelse). Det er forventeligt, at en del personer indlagt med lungebetændelse vil være negative i svælget.

1 person er testet negativ ved trachealsug, men dagen efter testet positiv med samme metode.

5 personer er testet negative ved svælgpodning, men testet positive med samme metode flere dage (minimum 6) senere. En mulig forklaring, at første test er taget kort efter formodet smitte, hvilket formodentligt er for tidligt i forhold til sygdomsudvikling. De falske negative testresultater udgør reelt fem personer, der er testet negative ved svælgpodning og efterfølgende positive ved trachealsug. Det drejer sig dermed om ca. 1 procent (5/452). Dette fund er biologisk naturligt, idet infektionen på indlæggelsestidspunktet har flyttet sig fra svælget ned i lungerne.

Den ene procent tæller dog tungt og kan forårsage stor smittespredning, hvis de håndteres uden isolation på et hospital. Personer, der er testet negative, men fortsat udviser symptomer, bør derfor gen-testes og håndtere med brug af værnemidler, indtil resultat af ny test foreligger.

I den nuværende situation med nedlukning af Danmark og ved afslutningen af influenzasæsonen, falder antallet af personer med influenza og andre luftvejssygdomme. Det betyder, at det er endnu vigtigere at være opmærksom på symptomer på covid-19."

Undersøgelsen fremhæver derved, at der er en meget lav fejlmargen (én procent) ud af den undersøgte population.

Afgørende er, at DR har den fulde ret til at redigere sine programmer og artikler, som DR synes. (DR's etiske retningslinjer kapitel 1. 'Fairness og forelæggelse')

Det er således op til DR at vælge de kilder, som skal indgå for eksempel i radioavisen. Her har DR valgt at benytte SSI, som den autoritative kilde, som DR lægger til grund for sin oplysning om, at PCR er næsten 100 procent sikker.

Klager har anført en række links til andre kilder, som Klager mener tegner et andet billede af PCR-testens pålidelighed. DR var ikke pligtig til at følge Klagers vinkler, og DR kan ikke kritiseres for at benytte SSI som kilde. SSI er sammen med Sundhedsstyrelsen de autoritative institutioner, som rådgiver regering og Folketinget vedrørende Covid 19. SSI Statens Serum Institut er et institut under sundheds- og ældreministeren, hvis formål er at forebygge og bekæmpe smitsomme sygdomme, medfødte lidelser og biologiske trusler. DR skal være kritisk over for alle kilder og udøve kildekritik, og SSI er ikke hævet over kritik, men omvendt er det ikke en etisk overtrædelse, at DR lægger til grund, at landets øverste organer til oplysning om Covid 19, bringer korrekt information. DR var således ikke pligtig til at efterprøve Klagers vinkler og links i den konkrete sag. Klager har ikke dokumenteret, at DR skulle have optrådt partisk eller ladet sig underlægge censur, sådan som Klager hævder. Disse påstande er derfor ikke nærmere gennemgået og betragtes af LSR som kommentarer uden for det egentlige klagetema.

Konklusion og sammenfatning

En lytter (Klager) henvendte sig med kritik af en formulering i Radioavisen på P4 den 12. december 2020 i udgaven kl. 12.00. Indslaget drejede sig om indførelse af 'hurtigtest' for Covid 19. I den forbindelse sagde studieværten, at den langsomme test, PCR- "er næsten 100 procent sikker."

Klager henvendte sig den samme dag til lytternes og seernes redaktør (LSR) med en klage over, at DR ikke har dokumenteret, hvorfra man har oplysningen om, at PCR-testen skulle være 100 procent sikker. DR henviste til Statens Serum Institut (SSI), der angiver et sikkerhedsniveau på mere end 99 procent. Endvidere henviser DR til en undersøgelse fra 2020 fra Region Midtjylland, der også viser et meget lavt fejlniveau ved PCR-tests.

DR skrev til Klager: *"Vi kunne med fordel have sagt, at den har en meget høj præcision frem for begrebet "i nærheden af 100 procent sikker". Det vil jeg gerne medgive."*

Der var dog fuldt belæg for formuleringen i Radioavisen.

DR har den fulde redigeringsret og dermed ret til valg af kilder. Der var ikke noget forkert i, at DR lagde SSI's vurderinger til grund. SSI er det nationale institut til smitteopsporing med rådgivning af regering og Folketing. DR var ikke pligtig til at efterprøve Klagers forslag til links til dokumentation, der har et andet og mere kritisk forhold til PCR-testen. Ligeledes må Klagers krav om et dementi afvises. DR har ikke overtrådt sine etiske retningslinjer i det pågældende radioindslag.

Klager får ikke medhold.

Jesper Termansen, den 27. januar 2021